

DÁNSKO

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Rozloha: 43,000 km²

Počet obyvatel: 5,770,000 (2019)

TYP STÁTU

Unitární stát (+ autonomní území Grónska a Faerských ostrovů), konstituční monarchie; v čele státu stojí formálně monarcha, praktickou moc drží v rukou premiér stojící v čele vlády; jednokomorový Parlament má 179 poslanců volených na 4 roky. (viz publikace „OECD Country Profiles“)

PRÁVNÍ ZÁKLAD DĚLBY MOCI

Dělba moci upravena Ústavou z r. 1953, několikrát novelizovanou.

PRÁVNÍ ZÁKLAD FUNGOVÁNÍ VLÁDY A ROZDĚLENÍ KOMPETENCÍ

(ústava, ústavní zákon, běžný zákon, podzákonný předpis, interní vládní předpis, neformální zvyklosti)

Základní parametry upraveny [Ústavou](#); vládní agenda je zajišťována **Státní radou** (královna, následník trůnu, premiér, ministři – v zásadních a vyhraněných záležitostech), resp. **Radou ministrů** (premiér, ministři – v běžných záležitostech); centrum vládnutí (= [Úřad premiéra](#)) je politicky relativně slabé, má primárně podpůrnou, servisní a koordinační úlohu a vykonává jen několik odborných agend.

POSTAVENÍ PREMIÉRA

(popis hlavních kompetencí, vztah k prezidentovi, k ministrům)

Relativně silné; premiér řídí a organizuje činnost vlády, dohlíží na přípravu a řádné uvážení záležitostí, které jsou v gesci vlády; řídí jednání vlády, rozhoduje spory mezi ministry; panovník formálně jmenuje a odvolává premiéra a ministry a přijímá jejich rezignaci.

MINISTERSTVA, MINISTŘI

(jak je stanoven počet ministerstev a ministrů, zda existují tzv. ministři bez portfeje, poradní orgány vlády)

Počet ministerstev není pevně stanoven zákonem a po každých volbách se mění (změny názvů, změny kompetencí, změny struktury, rušení, slučování, zřizování nových) dle záměrů premiéra; v současnosti funguje 18 ministerstev; tato extrémní variabilita vyplývá přímo z Ústavy, kde je stanoveno (čl. 14), že „panovník rozhoduje o počtu ministrů a o rozdělení vládních úkolů mezi ně“ (fakticky na návrh premiéra a dle jeho přání vydá vždy po volbách [„královské usnesení“](#), kde je struktura vlády specifikována); proces strukturálních změn ve vládě je poměrně podrobně upraven [speciálními pravidly](#), která pamatují na různé typy situací (zrušení či slučování ministerstev, vytvoření nového, přesun agendy apod.), i na různé aspekty těchto změn (dopady na zaměstnance, logistiku, spisové a administrativní záležitosti, účetnictví, rozpočtové výdaje, ICT); existuje však několik ministerstev, která jsou na základě zvyklostí „fixována“ všemi vládami (MF, MZV, MS, MO); výše uvedené změny nejsou přijímány formou právních předpisů, nýbrž jen formou „rozhodnutí“; každý ministr nemusí mít „své“ ministerstvo, připouští se tedy držení úřadu „bez portfeje“; na vládní úrovni existuje velké množství poradních orgánů (výbory, komise, rady), zpravidla zřízených premiérem nebo ministry; každý z ministrů má 1 – 3 odborné poradce („spin doctors“), přičemž tato funkce je poměrně přísně [regulována](#) z hlediska jejich přijímání a propouštění, odpovědnosti, financování apod.

SPOLUPRÁCE MEZI MINISTERSTVY

(právní základ, praktická realizace, možnosti vynucení)

Spolupráce není legislativně upravena, probíhá na neformální bázi primárně „pod taktovkou“ premiéra a ministra financí, který má v praxi silnější roli než ostatní ministři; na začátku svého vládního období vláda připraví svůj vládní program a strukturu ministerstev včetně jejich kompetencí; pokud dojde ke sporům ohledně kompetencí v dílčích věcech či při plnění konkrétních úkolů, řeší je premiér.

VZTAH K ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVĚ

(která/é centrální instituce mají koordinační úlohu, jakým způsobem ji vykonávají, zda existuje spojený či rozdělený model, zda existují dekoncentrované státní orgány v území)

Koordinací agentury směrem k území (98 obcí, 5 regionů) je pověřena ministryně sociálních věcí a vnitra (dozor nad výkonem samosprávy, místní referenda, legislativa, územní hranice, granty, místní daně); své portfolio úkolů v této agendě má i ministr financí, do jehož působnosti (vedle problematiky územních rozpočtů) patří i Agentura pro modernizaci veřejné správy a Agentura pro digitalizaci; autonomie samospráv je garantována Ústavou (čl. 82) a rozpracována speciálními zákony, zejména zákonem č. 696/2008 Sb., o místní správě, a zákonem č. 1055/2008 Sb., o regionální správě; obě úrovně samosprávy vykonávají též úkoly přenesené na ně státem formou zákonné úpravy (např. v oblasti školství, sociálních služeb, dopravy, ochrany ŽP, zemědělství apod.), které musí být plně finančně pokryty (daňové výnosy, státní příspěvky, poplatky, granty); dekoncentrované orgány státní správy figurují v 8 větších městech (dříve tzv. prefektury v 5 sídlech regionů, nyní „orgány ústřední státní správy“; na regionální úrovni tedy existuje dvojkolejnost územní veřejné správy), přičemž mezi jejich hlavní kompetence patří dozor nad výkonem správy obcí a krajů, občanství, rodinné právo a dozor v oblasti sociálních záležitostí; regiony prošly v tomto desetiletí zásadní reformou (zákon č. 1032/2018, který jim přisuzuje klíčovou roli především v zajišťování zdravotnických služeb a místního rozvoje hospodářský růst, školství, sociální péče). Jejich role v oblasti zdravotnictví je natolik klíčová, že nerealizovaná decentralizační zdravotnická reforma ze sklonku období minulé pravicové vlády (leden 2019) předpokládala jejich zrušení; pro vztahy státu a místní samosprávy je důležitá role sdružení regionů (www.regioner.dk) a sdružení obcí (www.kl.dk).

VZTAH K MODERNÍM TRENDŮM

(digitalizace, inovace, věda a výzkum – které instituce a jak je vykonávají)

Problematicku inovací má na starosti Ministerstvo pro vyšší vzdělávání a vědu; agenda eGovernmentu je ukotvena na Ministerstvu financí, resp. vykonávána jím zřízenou Agenturou pro digitalizaci.

AGENTURY

(zda jsou zřizovány agentury k zajištění plnění úkolů na centrální úrovni, zda jsou součástí ministerstev nebo stojí nezávisle mimo strukturu vlády, kolik jich je)

V Dánsku existuje cca 130 vládních agentur; jejich zřízení, poslání, postavení a působnost neupravuje zákonem ani jiný právní předpis; agentury mají postavení vládou kontrolovaných organizací, které nezávisle vykonávají vládní politiku; některé jsou přímo součástí ministerstev (na úrovni sekcí), některé působí mimo organizační strukturu; ministerstva samotná jsou relativně malá a jejich funkce je omezena na legislativu a koncepční činnost; ministři nemohou zasahovat do činnosti těchto agentur, které tak pro vládu (ministerstva) zajišťují jak odbornou (např. Agency for Modernisation of Public Administration, Agency for Digitalisation, Agency for Repatriation), tak i podpůrnou agendu (např. Agency for Government Administration – správa platů a účetnictví pro všechna ministerstva a další vládní instituce, nebo Agency for Government IT Services – poskytování veškerých IT služeb pro všechna ministerstva, tj. podpora, správa, harmonizace a vývoj IT systémů, správa webů); ministerské řízení je limitováno dosažením výsledků a cílů a výkonovým financováním; agentury působící mimo organizační strukturu ministerstev mají vnitřní organizaci a způsob fungování upraven statutem.

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE

Ve většině států funkci premiéra obvykle zastává předseda nejsilnější politické strany, avšak Dánsko má poměrně dlouhou tradici menšinových kabinetů (celkem 92 % dánských vlád po druhé světové válce nemělo v parlamentu většinu), což je dáno tím, že dánský systém stojí na tzv. negativním parlamentarismu, tedy zásadě, že "vláda je legitimní, i když nemá většinu, pokud proti ní většina nestojí"; vláda tak nemusí získat v parlamentu důvěru většiny poslanců jako např. v České republice či Německu, ale vládne, dokud jí parlamentní většina nevysloví nedůvěru.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Výstup vznikl v rámci projektu „Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 – 2020“, reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125. Projekt je spolufinancován z prostředků Evropské unie, Evropského sociálního fondu.

ZDROJE

- Ústava Dánského království v AJ (https://www.stm.dk/p_10992.html); na dánském legislativním serveru „[retsinformation.dk](https://www.retsinformation.dk)“ lze nalézt i texty dalších zákonů, avšak jen v dánštině;
- „Královské usnesení“ k podobě současné vlády (v dánštině – [Læs den kongelige resolution - Regeringen.dk](https://www.retsinformation.dk/Laes%20den%20kongelige%20resolution%20-%20Regeringen));
- Pravidla pro fungování zvláštních poradců ministrů, tzv. spin doctors (v dánštině – [Saelrige raedgivere \(oes.dk\)](https://www.oes.dk/Saelrige%20raedgivere));
- Pravidla pro implementaci strukturálních změn ve vládě, tj. při rušení a slučování ministerstev, při vytváření nových, při přesunu kompetencí apod. (v dánštině - [Proces for den administrative implementering af ressortomlægninger \(oes.dk\)](https://www.oes.dk/Proces%20for%20den%20administrative%20implementering%20af%20ressortomlaegninger));
- OECD: Report World Observatory on Subnational Government Finance and Investment: Key Findings, Country Profiles (Dánsko na str. 311 a násl.), 2019;
- Multilevel Governance Reforms, OECD, 2017;
- Local and Regional Governments in Europe (Francie na str. 23 a násl.), CEMR, 2018;
- Public administration characteristics and performance in EU28: Denmark, EK, 2018;
- webové stránky: vláda má centrální web v dánštině (<https://www.regeringen.dk/the-danish-government/>), údaje v angličtině lze nalézt na stránkách Úřadu premiéra (https://www.stm.dk/a_2747.html), jednotlivá ministerstva pak mají ještě své vlastní stránky;
- Wikipedia (údaje obecné povahy)

Foto: Budova parlamentu, Kodaň; pixabay.com

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Výstup vznikl v rámci projektu „Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 – 2020“, reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125. Projekt je spolufinancován z prostředků Evropské unie, Evropského sociálního fondu.